

Õiguskantsler

[ ]

Teie 09.01.2026 nr

Meie 14.04.2026 nr 6-1/260759/2603173

Kutsekomisjoni liikmete pädevus

Lugupeetud [ ]

Juhtisite õiguskantsleri tähelepanu, et kinnisvara korrashoiu kutsekomisjoni kaks liiget ei pruugi olla pädevad Teile kutse andmise üle otsustama. Selgitasite, et kutsekomisjoni kahel liikmel pole kehtivat kutsetunnistust, kuigi nad hindavad Teile erialaseid oskusi. Leiate, et selline olukord võib olla vastuolus põhiseadusega.

Mõistan, miks Teil selline seisukoht kujunes. [Kutseseaduse](#) (KutS) § 18 lõiget 1 ei tulene, et kutsekomisjoni liikmel peab olema sama kutse, mille omistamise üle otsustava kutsekomisjoni liige ta on. Seda normi pole siiski põhjust pidada põhiseadusvastaseks. Asi on selles, et kutse omistamisel ei otsusta kutse taotleja kompetentsuse üle mitte kutsekomisjon, vaid hindamiskomisjon. Kutseseaduse järgi kuuluvad kutsekomisjoni selle valdkonna kutse andmisest huvitatud osapooled: spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutse- ja erialaliitude esindajad, vajaduse korral klientide ja tarbijate esindajad, samuti teised huvitatud osapooled. Hindamiskomisjoni liikmetel peab olema kutsealane pädevus, et nad oskaksid hinnata kutse taotleja kompetentsust.

Haridus- ja Teadusministeeriumis on koostamisel uus kutseseadus, mille [eelnõu](#) on esitatud Vabariigi Valitsusele. Kui Teil on arvamusi või ettepanekuid, millega tuleks uue seaduse koostamisel arvestada, saate need saata Haridus- ja Teadusministeeriumile.

1. Kutse andmine on kutset taotleva inimese kompetentsuse kutsestandardis nimetatud nõuetele vastavuse hindamine (KutS § 15 lg 1). Kutset taotlevale inimesele kutse andmise või andmata jätmise otsustab kutsekomisjon (KutS § 18 lg 2 p 6). Kutseseaduse § 18 lõike 1 kohaselt kuuluvad kutsekomisjoni selle valdkonna kutse andmisest huvitatud osapooled: spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutse- ja erialaliitude esindajad, vajaduse korral klientide ja tarbijate esindajad, samuti teised huvitatud osapooled.

Seega ei sätesta seadus, et kutsekomisjoni liikmel peab olema sama kutse, mille kutsekomisjoni töös ta osaleb.

2. Kutsekomisjoni ülesanded on sätestatud KutS § 18 lõikes 2. Üks kutsekomisjoni ülesanne on kutse andmise üle otsustamine. Siiski ei hinda seaduse kohaselt kutse taotleja kompetentsust kutsekomisjon, vaid seda teeb hindamiskomisjon.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Kui kutsekomisjon leiab, et on vaja hinnata kutse taotleja kompetentsust, siis selleks nimetatakse eraldi hindamiskomisjon (ksamikomisjon, KutS § 19 lg 1). Hindamiskomisjon hindab ja võtab vastu kutseeksami, koostab hindamise korraldamise ja tulemuste kohta protokollid ning esitab selle kutsekomisjonile (KutS § 19 lg 6). Pärast seda otsustab kutsekomisjon, kas inimesele kutse anda või mitte. Seejuures ei tohi kutsekomisjoni liige osaleda kutse taotlejale kutse andmise otsustamisel, kui ta 1) on osalenud hindamiskomisjoni töös või 2) on vahetult seotud kutse taotlejale kutse andmiseks ettevalmistava koolituse või väljaõppe korraldamisega või 3) on kutse taotleja töandja või muul viisil isiklikult huvitatud kutse andmisest või kui muud asjaolud tekitavad kahtlust tema erapooletuses (KutS § 18 lg 3).

Niisi on kutse taotleja kompetentsuse hindamine ja kutse andmise üle otsustamine eraldi protseduurid ning mõlema komisjoni töös osalevad ka erinevad inimesed. See aitab tagada otsuse objektiivsuse.

3. Hindamiskomisjoni liikmed peavad olema sõltumatud ning vajalike erialaste teadmiste ja kogemustega (KutS § 19 lg 4).

Järelikult peab hindamiskomisjoni liikmetel olema kutsealane pädevus, et nad oskaksid hinnata kutse taotleja kompetentsust.

4. Kuigi seaduses pole kehtestatud täpsemaid nõudeid hindamiskomisjoni ja kutsekomisjoni liikmetele, tuleb need nõuded kehtestada kutse andmise korras (KutS § 16 lg 2). Kutse andmise kord reguleerib kutse andmise korraldust, selle töötab välja kutse andja konkursil osalev organ koos kutsekomisjoniga ning kinnitab kutsenõukogu (KutS § 16 lg 1). Seega ei tööta neid nõudeid välja kutsekomisjon üksinda, vaid nõuded peavad saama heakskiidu ka kutsenõukogult (kutsenõukogu kohta vt KutS § 8). See aitab tagada, et nõuded on objektiivsed ning et kõigi osapoolte huvidega arvestatakse.

5. Näiteks praegusel juhul kõne all olevate kutsete ([kinnisvara hooldusjuht](#), tase 6, või [kinnisvara haldusjuht](#), tase 6) andmise korras ([kinnisvara korrashoiu kutsete andmise kord](#)) on nõuded kutsekomisjoni liikmetele kehtestatud punktis 7.3 ning hindamiskomisjonile punktis 8. Lisaks on kutsekomisjon vastu võtnud kutsete andmise korra [rakendusliku juhise](#), mille punkti 10.2 kohaselt ei tohi hindamiskomisjoni liige kuuluda kutsekomisjoni koosseisu.

Kutse taotleja kompetentsust hinnatakse muu hulgas testidega. Nende testide tegemise [korra](#) järgi koostab testi küsimused hindamiskomisjon (erialane pädevus), mitte kutsekomisjon (laiema pädevusega inimesed).

[Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liidust](#) selgitati õiguskantsleri nõunikule, et liit annab kokku üheksat kutset (sealhulgas [kinnisvara hooldusjuht](#), tase 6, või [kinnisvara haldusjuht](#), tase 6). Liit kinnitas, et hindamiskomisjoni liikmetel on vastav kutse (kas 5. või 6. tase), välja arvatud ühel inimesel, kes on Tallinna Tehnikaülikooli vanemlektor ehitusprotsessi uurimiserühmas (ehituse ja arhitektuuri instituut) ning inseneriteaduskonnas emeriitprofessor. Teie nimetatud inimesed on [kutseregistri](#) järgi kutsekomisjoni liikmed.

6. Kuna kutsekomisjon täidab mitmeid ülesandeid (vt KutS § 18 lg 2, nt töötab kutsekomisjon välja kutse andmise korra koostöös kutse andja õiguste taotlejaga, annab kutsenõukogu taotlusel hinnangu õppeasutuse õppekava vastavuse kohta kutsestandardile; kinnitab kutse andmise ja kutse taastõendamise seotud tasu suuruse) ja kutsekomisjon ise kutse taotleja kompetentsust ei hinda (selleks on hindamiskomisjon), saab pidada põhjendatuks, et Riigikogu hinnangul peavad kutsekomisjonis osalema inimesed, kes puutuvad kõnealuse kutsealaga kokku erinevates

olukordades (spetsialistid, tööandjad, töötajad, koolitajad, kutse- ja erialaliitude esindajad, vajaduse korral klientide ja tarbijate esindajad, samuti teised huvitatud osapooled).

Nii saab kutse andmisel arvestada mitme osapoole huve, sest kutsealal tegutseja kompetentsus puudutab lõppastmes rohkem isikuid kui vaid kutse taotlejat ja tema tööandjat. Kutse tuleks omandada inimesel, kes ka tegelikult sellel kutsealal tegutseb ja seda oma töös vajab. Sellega saabki seletada, miks laiapõhjalise koosseisuga kutsekomisjoni liikmetelt kõnealuse kutse omamist ei eeldata. Mõistagi võib ka kutsekomisjoni liikmetel kõnealune kutse olemas olla, see pole keelatud.

7. Kokkuvõtteks saab öelda, et kutseseaduse kohaselt on kutse andmise objektiivsuse huvides loodud süsteem, mis võimaldab tasakaalustada eri osapoolte huve. Kutse taotleja kompetentsust hindab erialaselt pädev hindamiskomisjon, ent kutse omistamise üle otsustab laiapõhjalisem kutsekomisjon. Nii on võimalik tagada ka seda, et kutse taotlejaga liialt lähedalt seotud või kutse andmisest või mitteandmisest huvitatud samas kutsevaldkonnas tegutsejad ei oleks kutse andmisel ainuotsustajad.

Riigikohtu praktikast tuleneb (Riigikohtu 28.05.2014 otsus haldusasjas nr [3-3-1-18-14](#), p-d 11 ja 13), et kutsekomisjonil tuleb igal juhul omal algatusel kontrollida hindamiskomisjoni otsust sisuliselt. Seega peab kutsekomisjon ka ilma kaebust (või vaiet) saamata kontrollima, kas hindamiskomisjon on hinnanud kutseksamit õigesti. Riigikohus on märkinud, et kui hindamiskomisjon pole kutseksamit positiivselt hinnanud, ei saa seda teha ka kutsekomisjon.

Järelilikult on kutseseaduse alusel võimalik tagada kutse andmise objektiivsus ka siis, kui kutsekomisjoni liikmel endal vastavat kutset pole. Seetõttu ei teki ka põhiseadusvastast olukorda, millele olete oma avalduses viidanud. Normi pole põhjust pidada põhiseadusvastaseks, kui seda on võimalik kohaldada põhiseaduspäraselt (vt põhiseaduspärase tõlgendamise kohta Riigikohtu 10.04.2018 määrus asjas nr [5-17-42/9](#), p 28).

8. Kui kutse taotleja leiab, et kutse taotlemisel on rikutud tema õigusi, saab ta vaidlustada kutsekomisjoni otsuse halduskohtus (vt näiteks Tartu Halduskohtu 23.09.2021 otsus asjas nr [3-21-295/9](#); Tallinna Halduskohtu 27.09.2021 otsus asjas nr [3-21-657](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia (avaldaja isikuandmeteta): Eesti Kinnisvara Korrashoiu Liit

Aigi Kivioja 693 8428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee